

KERESZTÉNY ÉS MAGYAR

A Halászbástya és a Mátyás-templom alatt található patinás Budapesti Egyetemi Katolikus Gimnázium díszterméből egyenesen a Szent István-bazilikára és az Országházra látni. Ez jelképértékű, hiszen a jeles fővárosi iskola Istennek és a hazának neveli diákjait.

Teszi ezt minden hányattatás ellenére 324 éve, azaz 1687 óta, tudniillik ez évben alapította két másik iskolával együtt *Széchenyi György* esztergomi érsek, a nagyszombati egyetemet megteremtő *Pázmány Péter* tanítványa az akkor Academicum et Universitatis Collegium, magyarul a Főiskolai és Egyetemi Gimnázium nevet viselő, a mai Hilton szálló közelében álló oktatási intézményt, amelynek létrehozására és működtetésére a jó főpap 700 ezer akkori forintot is felajánlott magánvagyonából. A nagylelkű adakozás szokása volt *Széchenyi* érseknek, országsszerte számos kollégiumot, szemináriumot, idősök otthonát alapított saját pénzéből, mi több, Bécs 1683-as török ostromakor 614 ezer korabeli forinttal támogatta a védősereg költségeit.

E jeles család adta később a nemzetnek a múzeum- és könyvtáralapító *gróf Széchenyi Ferencet*, fiát, *gróf Széchenyi Istvánt*, a legnagyobb magyart, valamint a híres Afrika-kutatót, *gróf Széchenyi Zsigmondot*, aki egyébként maga is a Budapesti Egyetemi Katolikus Gimnázium növendéke volt diákkorában.

A jeles iskola ily módon a köz javának szolgálatára, a hazát gyarapító kiművelt emberfők nevelésére alapított. Bizakodás, a tudományok, a latin műveltség terjesztése és népszerűsítése, a rendíthetetlen hazaszeretet beleplántálása a diákokba – ez volt az intézmény korabeli jezsuita oktatási szemléletének alapja, s e szellemiség akkor is megmaradt, midőn számos királyi intézkedést követően 1832-ben a piaristák vették

át az intézményt. 1851-ben azonban hatalmi szóval állami gimnáziummá minősítették, ám a folyamatos fejlődés nem állt meg, hiszen 1852-ben Magyarországon először itt tettek érettségi vizsgát a diákok, akiket a *Bach*-korszak abszolutizmusa idején is izzó hazafiságra neveltek tanáraik.

Az iskola mai, eklektikus stílusú, neobarokk és neoklasszicista jegyeket egyaránt hordozó épülete 1876-ban épült fel a kor egyik neves pesti építészé, *Lippert József* tervei szerint. Az intézmény neve ekkor II. Kerületi Királyi Egyetemi Katolikus Főgimnázium volt, és színes kulturális élet zajlott falai között, itt játszották le például az első hazai iskolai labdarúgó-mérkőzést, s itt alakult meg az első magyar cserkészcsapat. Az első világháború, az 1918–19-es hazaáruló forradalmak, majd a második világháború az iskola diákságától is vérdíjazatot követelt, a két világégés között azonban – a kor általános kultúrpolitikai felfogásának megfelelően – a gimnázium továbbra is fejlődött. 1946-ban azután előbb az iskola nevét csonkították meg, kivéve belőle a „királyi” jelzöt, majd magát az intézményt is államosították, megfosztva vagyonától, nevétől, szellemiségétől, ellehetlenítve mindazt, amit addig az Egyetemi Katolikus Gimnázium jelentett.

Hogy mit is jelentett, azt jól példázzák a közelet és a tudomány azon jeles személyiségei, kiket e valóban alma materként működő intézmény nevelt a haza javára: *gróf Andrássy Gyula* külügyminisztert, *báráró Eötvös József* vallás- és közoktatásügyi minisztert, *Lónyai Menyhért* pénzügyminisztert, az anyák megmentőjének is ne-

vezett *Semmelweis Ignácot*, a gyermekágyi láz kórokozójának felfedezőjét, továbbá *Nagysándor József* és *Török Ignác* aradi mártírokat, *Kitabel Pál* botanikust, *Keleti Károlyt*, a statisztikai hivatal megalapítóját, *Kállay Miklós* miniszterelnököt és még számos más hírességet.

Nos, e szellemi műhelyt szüntette meg a kommunista diktatúra, mely áldatlan állapot egészen a rendszerváltásig fennállt, és csak 1991 nyarán igényelte vissza az iskolát az Esztergom-Budapesti Főegyházmegye. Ez azonban nem ment könnyen, hiszen a liberális vezetésű Fő-

Bohus Réka

városi Önkormányzat bíróságon akarta tisztázni az államosítás előtti jogviszonyt, így csak 1994 elején mondatott ki, hogy az egyház törvényesen és jogosan kéri vissza nagy múltú oktatási intézményét.

Mindezek után végül csak 1997 februárjában bocsátotta ki *Paskai László* akkori bíboros prímás, esztergomi érsek az eredeti alapító okirat módosítását, melyben kimondatott, hogy az iskola neve a továbbiakban Budapesti Egyetemi Katolikus Gimnázium, mely a Magyar Katolikus Egyház keretei között működő jogi személy, fenntartója pedig az Esztergom-Bu-

dapesti Főegyházmegye. Ekkoriban még osztozni kellett az épületen a kommunizmusban oda költöztetett szakközépiskolával, amely csak 2000-ben költözött végleg másik épületbe.

Az induláskor 90 tanulóval kezdte meg működését a katolikus gimnázium, ma már mintegy 450 diák tanul itt. 80 százalékuk katolikus, a többiek protestánsok vagy felekezeten kívüliek – az intézmény ugyanis nem rekeszti ki azokat sem, akik nem élnek elmélyült hitéletet. A tanulók közül nagyjából 150-en vidékről – Szentendréről, Érdről és máshonnan – járnak be naponta.

Az ezredfordulón tehát újjászületett az oly sok viszontagságot megélt Budapesti Egyetemi Katolikus Gimnázium, s ismét a főváros fontos oktatási intézményeként működik.

– Egyházi gimnázium lévén nagy hangsúlyt fektetünk a lelkiekre, ezért diákjainkkal rendszeres lelkigyakorlatokon veszünk részt, bensőleg is fölkészülünk ünnepeinkre, az adventi időszakban például kötelező legalább egy rorátén részt venni. Kerettantervünkben nagy szerepet kap a latin nyelv és kultúra is, valamint a másik emberre való odafigyelés, például a fogyatékkal élők el-

fogadása. Ugyancsak fontos célunk, hogy tanítványainkat hazaszeretetre, szilárd magyarságtudatra neveljük, ezért is vesz részt iskolánk minden évben a csíksomlyói búcsún. Igyekszünk a mai diákok számára is hitelesen átélhetővé tenni nemzeti ünnepeinket, hogy azok megtartása ne kényszer, hanem valóban emelkedett, lélekerősítő esemény legyen – rögzíti érdeklődésünkre az erkölcsi-szellemi igazodási pontokat *Endrédi Józsefné*, az iskola igazgató asszonya.

A helyes nemzettudat kimunkálása jegyében Kárpát-medencei kapcsolatokkal is rendelkezik a Budapesti Egyetemi Katolikus Gimnázium,ilyképp a felvidéki Fülek gimnáziumával, a szabadkai Kosztolányi Dezső Nyelvi Gimnáziummal, a gyergyószentmiklósi Katolikus Iskolával testvériskolai együttműködést alakítottak ki, s ezen intézmények sorába tartozik a Lengyelországban található zegoncai Szent Hedvig Középsiskola is.

A Budapesti Egyetemi Katolikus Gimnázium nemcsak markáns keresztény és hazafias szellemiségében tér el az állami iskoláktól, hanem abban is, hogy az intézményben 6 gimnáziumi évfolyamon

tanulnak a diákok, 7. osztálytól 12. osztályig, vagyis érettségig. Ez eltér az 1945 után általánosan bevezetett 8 plusz 4 éves rendszertől, s a korábban szokásban volt 4 plusz 8 osztályos oktatáshoz áll közelebb. Ez komolyabb elmélyülésre, a diák és az iskola közti kapcsolat szorosabbá válására ad lehetőséget.

A körülbelül 40 fős tantestület minden tagja kiemelten fontosnak tartja, hogy valódi bizalmi viszony jöjjön létre a tanulókkal – az azonban nem bratvizást, bizalmaskodást

jelent, hanem kölcsönös tiszteletet. A tanárok gyakran szabadidejüket is tanítványaikkal töltik, egyikük például rendszeresen járja diákjaival az Országos Kék Túra útvonalát. A pedagógusok közel fele fiatal férfi, jórészt családos ember, ami személyes példaadást is jelent mindazon értékek mellett, melyeket a Budapesti Egyetemi Katolikus Gimnázium képvisel.

Ami a tanulmányi eredményeket illeti, a diákok idegen nyelvekből, biológiából, történelemből és filozófiából gyakran in-

■ **ENDRÉDI JÓZSEFNÉ:**

Igyekszünk a mai diákok számára is hitelesen átélhetővé tenni nemzeti ünnepeinket, hogy azok megtartása ne kényszer, hanem valóban emelkedett, lélekerősítő esemény legyen

A KÖZÉLET ÉS A TUDOMÁNY AZON JELES SZEMÉLYISÉGEI, KIKET E VALÓBAN ALMA MATERKÉNT MŰKÖDŐ INTÉZMÉNY NEVELT: **GRÓF ANDRÁSSY GYULA, BÁRÓ EÖTVÖS JÓZSEF, LÓNYAI MENYHÉRT, SEMMELWEIS IGNÁC, NAGYSÁNDOR JÓZSEF, TÖRÖK IGNÁC, KITAIBEL PÁL, KELETI KÁROLY, KÁLLAY MIKLÓS** ÉS MÉG SZÁMOS MÁS HÍRESSÉG

dulnak az Országos Középiskolai Tanulmányi Versenyen. Többségük alapvetően humán érdeklődésű, de akadnak köztük olyanok is, akik inkább a természettudományokra nyitottak.

Az iskola diáklapja – mely az intézmény rövidítését átértelmezve tréfásan az Elektro KardioGráf, vagyis EKG címet viseli – arról tanúskodik, hogy nemcsak valódi pezsgő diákélet folyik a gimnáziumban, hanem ezen felül a tanulók némelyike igencsak erős szépirodalmi vénával rendelkezik. Ezt

mint korábban, s a törvény szerint járó jussunkhoz is csak hosszú harcok árán tudtunk hozzájutni – eleveníti föl a nehézségeket Endrédi Józsefné.

Az igazgató hangsúlyozza, hogy nyáron takarékoskodni kell, ha azt akarják, hogy télen ki tudják fizetni a fűtési és egyéb költségeket. Így hát a korábban az épületben működő állami középiskolától megörökölt kopott padokat is több részletben, folyamatosan cserélik, az iskola dísztermét pedig szívesen kiadják konferenci-

Az iskola fenntartója, az Esztergom-Budapesti Főegyházmegye gondoskodik, odafigyelő szeretetével minden tőle telhető segítséget megad, hogy ezt a tulajdonában levő hatalmas és páratlanul értékes intézményt működtesse. A Halászbástya alatti hatalmas, közel tízezer négyzetméteres, ősfás parkban álló csaknem szintén tízezer négyzetméteres, négyszintes iskolaépület értéke a kerttel, az udvarral és nem utolsósorban a kiemelkedően szép táji adottságokkal – a Vár és környéke ingatlanairait

bizonyítják a kiadványban olvasható versek, novellák, melyeket sok kamasszal ellentétben nem félnek társaik elé tárni. Merthogy, miként említettük, az intézményben meghatározó a családi bizalom légköre.

A Budapesti Egyetemi Katolikus Gimnázium valódi alma mater, ezt igazolják a már végzett diákok visszajelzései is, akik fontosnak nevezik mindazt, amit kaptak középiskolai éveik alatt. A legelső érettségizők immár tíz éve maturáltak, közülük többen dolgoznak különböző minisztériumokban.

Létrejött egy öregdiák-egyesület is, mely az iskola nagy családjához tartozik, tagjai magukénak érzik egykori gimnáziumuk ügyét. Az öt éve érettségizettek például az iskolaalapító Széchény György emlékére táblát készítettetek, melyet rendszeresen megkoszorúznak. Egy korábbi tanuló a sanghaji Fudan Egyetemen kötött ösztöndíj-megállapodás létrejöttében vállalt nélkülözhetetlen szerepet, egy Londonban élő öregdiák, a bankvilágban tekintélyes vagyonnal szert tevő, hajlott korú *Gelsey Vilmos* pedig tavaly jelentős adománnyal járult hozzá az iskola épületének felújításához.

A gimnázium tehát lépésről lépésre építkezik, de a tantestület tagjai, az intézmény vezetői nem dőlhetnek hátra.

– Az elmúlt nyolc szűk esztendőben jóval kevesebb pénzből gazdálkodhattunk,

ők szervezőinek, tánciskoláknak, egyéb rendezvények céljára. A szűkös anyagiak ellenére azért büszkéek a jól felszerelt sportteremre, mely minden feltételt biztosít a változatos testneveléshez.

A Budapesti Egyetemi Katolikus Gimnázium tehát részesül az oktatás-nevelés hivatásának szépségeiben és közismert nehézségeiben egyaránt.

– A szépséget maga a tanítás, az új nemzedékek formálása és a sok-sok jóleső visszajelzés jelenti, a nehézséget pedig a rideg anyagiak és a bizonytalanság jelzi. Jelenleg nagyon kevés az iskoláskorú gyerek, és nagyon sok középiskola várja őket tárt karokkal. A kollégák ötleteivel sokat kell dolgozni azon, hogy sajátos és vonzó arculatot adjunk az iskola pedagógiai programjának. Ősztől két évfolyamban heti egy órával megnöveljük a nyelvtanítás óraszámát, másik újdonság a média tagozat beindulása, melyre a felvételinél nagy volt a túljelentkezés. Most éppen az eddig kis létszámmal működő kollégiumunk bővítését tervezzük, mert úgy érezzük, hogy erre nagyobb az érdeklődés, s nem tudjuk a kollégiumi igényeket kielégíteni. Naponta lehet olvasni a nehéz anyagi helyzetbe került önkormányzatok iskolabezárási lépéseiről, az épületek eladásáról, más irányú hasznosításairól, reméljük, hogy ez minket nem fenyeget – szögezi le az igazgató.

figyelembe véve – reális becslések szerint 10 és 15 milliárd forint közé taksálható. A városrész a világörökség része, ez a főváros legrégebbi gimnáziuma, nem csupán Budapest, hanem Magyarország egyik legrégibb s nem mellékesen deklaráltan keresztény szellemiségű alma matere.

A magyar múlt és a keresztény értékrend persze még 15 milliárdért sem adható el. Magyarország ma még szegény, és az is igaz, hogy egyre kevesebb gyerek születik. De nem lesz mindig így. A magyar történelemben már sokszor volt feltámadás. Volt tatárjárás, törökidő, osztrák, német és orosz megszállás, elmentek a tankok, megjötték a bankok... és mi mégis itt vagyunk. Szükség lesz még sok iskolára, és még inkább szükség lesz az ősi hagyományokból fakadó nemesen büszke szellemiség erejére. Az ezredfordulós feltámadás, majd nyolc mostoha esztendő után most joggal emlékszik tanárok, diákok és szülők, hogy hosszú távra stabilizálódik a 324 éves Budapesti Egyetemi Katolikus Gimnázium helyzete.

Talán már idén szeptember elsején, talán jövőre, talán még később, de biztos, hogy egy évnytől egy tanár, amint lelkét megérinti a hatalmas múlt igézete, *Napoleon* szavait kölcsönvéve így szól majd a fiatalok nyüzsgő sokaságához: „*Diákok, több mint 300 év néz le rátok!*”

Ágoston Balázs